

Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.

V Brně dne 13. května 2016
Sp. zn.: 4468/2015/VOP/MV

Vaše č. j.: 19411/2016

Vážený pane tajemníku,

dne 7. 1. 2016 jsem Vám zaslala zprávu o šetření, které jsem zahájila na základě podnětu J. H., bytem XXXXX (dále také „stěžovatel“). Předmětem šetření byl postup úřednice Městského úřadu Trutnov Věry Ouhrabkové při ověření podpisu na cizozemské listině (potvrzení o žití) předložené 30. 6. 2014 stěžovatelem a vyřízení stížností Městským úřadem Trutnov a přešetření způsobu vyřízení stížnosti Krajským úřadem Královéhradeckého kraje v této věci. V závěru zprávy o šetření jsem uvedla, že úřednice Městského úřadu Trutnov se dopustila pochybení ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv¹ tím, že na část B vícejazyčného tiskopisu potvrzení o žití předloženého stěžovatelem 30. 6. 2014 otiskla a vyplnila ověřovací razítko legalizace, i když to podle kolonek tiskopisu nebylo vhodné. Neporušila tím žádný právní předpis, její jednání však neodpovídalo principům dobré správy. Vyzvala jsem Vás, abyste se vyjádřil jednak k hodnocení postupu úřednice Věry Ouhrabkové, jednak k hodnocení postupu Městského úřadu Trutnov (dále také „městský úřad“) při vyřizování stížností stěžovatele. Neshledala jsem pochybení při vyřizování první stížnosti stěžovatele. Jestliže stěžovatel neposkytl předmětný tiskopis potvrzení o žití k okopírování hned při podání stížnosti, neumožnil tím její řádné vyřízení. Ve zprávě o šetření (str. 9, 2. odstavec) jsem však městskému úřadu vytkla, že se nepokusil o důslednější vyřízení stížnosti poté, kdy mu stěžovatel poskytl kopii alespoň části B tiskopisu a nereagoval na skutečnost, že na této části podpis stěžovatele není. S tím, jak k věci přistoupil Krajský úřad Královéhradeckého kraje (dále také „krajský úřad“), jsem víceméně souhlasila.

Děkuji za Vaše vyjádření ze dne 12. 2. 2016. Nesouhlasíte se závěrem, že jednání úřednice městského úřadu Věry Ouhrabkové neodpovídalo principům dobré správy. Tento závěr nemá podle Vašeho soudu náležitě opodstatnění ani ve zprávě o šetření, ani v hodnocení věci krajským úřadem, které vycházejí z neúplně zjištěných skutečností. Uvádíte, že na základě stěžovatelem (až dodatečně) předložené fotokopie strany B listiny „potvrzení o žití“, obsahující ověřovací razítko o ověření podpisu stěžovatele, jsme jak já ve zprávě o šetření, tak krajský úřad ve svém hodnocení dovodily, že zde chybí vlastní ověřovaný podpis (žadatele o důchod, tedy stěžovatele). Podle Vašeho názoru příslušný tiskopis, o který se pravděpodobně jedná, má kolonku určenou k podpisu žadatele na přední straně A, takže je nesmyslné hledat tento podpis na straně B. Jestliže je podpis stěžovatele v ověřovací knize, pak lze spíše předpokládat, že stěžovatel se na straně A podepsal. Uvádíte, že v praxi se osoba, jejíž podpis se ověřuje, podepisuje do ověřovací knihy až poté, co již podepsala listinu, na níž se podpis ověřuje.

Dále ve svém vyjádření odkazujete na moji zprávu o šetření, kde uvádím, že mohlo dojít k nedorozumění, když první požadavek stěžovatele mohl znít na ověření jeho totožnosti. Dovožujete, že postup úřednice tomuto požadavku

¹ zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

odpovídal, a tážete se, zda za těchto okolností vychází můj závěr o pochybení úřednice z principu „presumpce nesprávnosti postupu úřednice“. Upozorňujete, že ve zprávě o šetření považuji podpis stěžovatele na části A tiskopisu pouze za možný, nikoliv za prokázaný. Domníváte se, že důkazní břemeno v této věci by mělo tížit stěžovatele, nikoliv úřednici. Upozorňujete, že také krajský úřad věc hodnotí tak, že zůstávají sporné okolnosti, zda ověření podpisu nebylo „vnuceno“. Domníváte se, že jednání úřednice, jež by neodpovídalo principům dobré správy, nebylo v šetření prokázáno.

Poznamenáváte, že úřednice paní Věra Ouhrabková byla vedena snahou žadateli (stěžovateli) vyhovět a užila jeden z pěti možných způsobů, uvedených v mé zprávě o šetření, jimiž může obyvatel České republiky prokázat, že žije. Jednalo se o způsob, který byl jí a jejími kolegyněmi dříve při vyplňování tiskopisu „potvrzení o žití“ užíván. Dále uvádíte, že názor, že k vyplnění tiskopisu by bylo možné aplikovat i postup dle ustanovení § 14 odst. 2 zákona o obcích² jste poprvé zaznamenali v kopii odpovědi krajského úřadu stěžovateli ze dne 3. 8. 2015, kterou krajský úřad zaslal dne 4. 8. 2015. Dle Vašeho názoru takový postup z ustanovení § 14 odst. 2 zákona o obcích přímo nevyplývá a jedná se o výklad rozšiřující, avšak v běžné praxi uplatnitelný.

Vítáte moje stanovisko, které může podle Vás do budoucna jistě přispět ke zkvalitnění výkonu veřejné správy. Uvádíte, že s mými závěry jste nechal seznámit všechny úředníky městského úřadu, kteří by s touto činností mohli přijít do styku.

V závěru svého vyjádření uvádíte, že s ohledem na neexistenci metodického pokynu, týkajícího se potvrzení o žití pro použití v cizině, nutnost výkladu pro postup dle ustanovení § 14 odst. 2 zákona o obcích, i na to, že paní Věra Ouhrabková užila jeden z možných způsobů, a také s ohledem na nedostatek spolupráce stěžovatele, nemůžete souhlasit se závěrem, že se dopustila pochybení ve smyslu ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv. Dle Vašeho názoru se jedná o systémový nedostatek, který se, jak uvádíte, i díky mé činnosti podaří do budoucna odstranit.

Vážený pane tajemníku, velmi si vážím Vašeho vyjádření, které mě přimělo k tomu, abych své hodnocení postupu městského úřadu znovu a lépe vysvětlila.

Domnívám se, že ve svém vyjádření směřujete otázku vlastního ověření podpisu stěžovatele a otázku následného vyřizování jeho stížností. Zřejmě ani já jsem ve své zprávě o šetření tyto dva aspekty celé záležitosti nedostatečně odlišila.

Žadateli nelze klást za vinu, že neví, jak má úředník správně postupovat. Úřad musí žádost posuzovat podle jejího obsahu a podle toho, o co žadatel skutečně žádá, nikoliv podle toho, jak žadatel svůj požadavek nazve. Pokud nejde o případy, kdy žadatel uvede správnímu orgánu úmyslně nesprávný nebo neúplný údaj, nebo požadovaný potřebný údaj správnímu orgánu zatají, pak se domnívám, že za vzniklá nedorozumění je objektivně odpovědný správní orgán.

Jak jsem uvedla ve zprávě o šetření, v daném případě zůstává otázkou, proč došlo dne 30. 6. 2014 na Městském úřadě v Trutnově mezi panem J. H. a úřednicí paní Věrou Ouhrabkovou k nedorozumění. Nadále mám však za to, že **úřednice**

² zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

městského úřadu Věra Ouhrabková se dopustila pochybení ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv tím, že na část B vícejazyčného tiskopisu potvrzení o žití předloženého stěžovatelem 30. 6. 2014 otiskla a vyplnila ověřovací razítko legalizace, i když to podle kolonek části B tiskopisu nebylo vhodné.

Pro tento závěr není tedy podstatné, zda stěžovatel podepsal, či nepodepsal část A tiskopisu, protože umístit ověřovací razítko legalizace na část B nebylo vhodné vzhledem k obsahu této části tiskopisu. Z Vašeho vyjádření vyplývá, že se přikláníte k tomu, že stěžovatel podepsal část A tiskopisu. Pokud tomu tak bylo, pak je třeba se ptát, proč úřednice neotiskla a nevyplnila ověřovací razítko na část A tiskopisu, a pokud na této části nebylo dostatek místa, proč neučinila alespoň poznámku, že ověřovací razítko se vztahuje k podpisu na části A.

I když některé okolnosti zůstávají sporné, nepochybný je na části B předmětného tiskopisu:

- a) smysl kolonek, dle nichž se předkládá doklad totožnosti žadatele a úřad pouze potvrzuje, že doklad totožnosti mu byl předložen,
- b) vyplněné ověřovací razítko legalizace,
- c) chybějící podpis.

Tyto skutečnosti mám za prokázané a za dostatečné k závěru, že úřednice městského úřadu nevěnovala požadavku pana J. H., byť nejasně formulovanému, náležitou pozornost.

Zároveň bych nechtěla, aby mé hodnocení vyznělo vůči úřednici paní Věře Ouhrabkové příliš příkře. Část Vámi vznesených námitek a Vaši zmínku o systémovém nedostatku chápu. **Neexistence uceleného metodického pokynu týkajícího se určité činnosti veřejné správy a malá zkušenost s touto činností nemohou však vést samy o sobě k závěru, že konkrétní úřad nepochybil.** Je smyslem instituce veřejného ochránce práv pochybení konkrétních úřadů a institucí pojmenovávat, zjištěné poznatky zobecňovat, a tím napomáhat k odstranění systémových nedostatků. Děkuji za Vaše hodnocení mého stanoviska k možnostem, jimiž může obyvatel České republiky pro použití v cizině prokázat, že žije.

Možná je chyba, že v závěru zprávy o šetření jsem výslovně zmínila pouze pochybení úřednice městského úřadu Věry Ouhrabkové. Městskému úřadu jsem totiž ve zprávě o šetření také vytkla, že se nepokusil o důslednější vyřízení stížnosti poté, kdy mu stěžovatel poskytl kopii alespoň části B tiskopisu a nereagoval na skutečnost, že na této části podpis stěžovatele není. Neshledala jsem pochybení městského úřadu při vyřizování první stížnosti stěžovatele. Ve zprávě o šetření jsem dostatečně zdůraznila, že stížnost nebylo možné řádně vyřídit, protože stěžovatel odmítl k vyřízení stížnosti poskytnout fotokopii předmětného tiskopisu. Vytýkat stěžovateli nedostatek spolupráce je, dle mého soudu, opodstatněné v souvislosti s pozdějším vyřizováním jeho stížností, nikoliv však při vlastním jednání s ověřující úřednicí.

Vaše úvahy o chybějícím podpisu stěžovatele na části B tiskopisu a jeho pravděpodobném výskytu na (stěžovatelem nepředložené) části A lze akceptovat. Domnívám se však, že tyto úvahy měly být obsaženy již ve vyřízení druhé stížnosti

poté, kdy stěžovatel předložil městskému úřadu fotokopii části B tiskopisu. Odpověď městského úřadu stěžovateli ze dne 9. 3. 2015 nevyzněla přesvědčivě, protože se nezabývala tím, proč podpis stěžovatele na části B chybí.

Pokládám za dostatečné opatření k nápravě, že jste s mými závěry nechal seznámit všechny úředníky městského úřadu, kteří by s touto činností mohli přijít do styku.

Nepovažuji za účelné pokračovat v dalších krocích podle zákona o veřejném ochránci práv a spis uzavírám.

Ředitelce Krajského úřadu Královéhradeckého kraje a stěžovateli zasílám tento dopis na vědomí.

S pozdravem

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Vážený pan
Ing. Jan Seidel
tajemník
Městský úřad Trutnov
Slovanské nám. 165
541 16 Trutnov 1

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112